

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษารายงานโครงการเฉพาะบุคคลเรื่อง กระบวนการบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคการวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) บุคคลที่สัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กองงาน กกช.) เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับผู้บริหาร หรือหัวหน้างานเกี่ยวกับการดูแลงานด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ กลุ่มที่ 2 เป็นเจ้าหน้าที่จากสถานีโทรทัศน์ทั้ง 6 สถานี ที่เข้าร่วมประชุมหารือกับกรมประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านวันและเวลาในการสัมภาษณ์ จึงไม่สามารถทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้ มีผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. นโยบายและแนวคิดการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์มีที่มาจากอย่างไร
2. การจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้น มีระบบการบริหารจัดการอย่างไร
3. การจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้น มีปัญหาเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เจาะลึก

การศึกษาจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In Depth Interview) และเป็นการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้ากัน (face-to-face) การสัมภาษณ์ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์แนวคิดของเจ้าหน้าที่กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กองงาน กกช.) ในเรื่องกระบวนการและความเป็นมาของการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ และปัญหาของกระบวนการบริหารจัดการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับผู้บริหาร หรือหัวหน้างานด้านการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพใน

วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ 1 คน และเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ 1 คน ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่จากสถานีโทรทัศน์ 5 สถานีในเรื่อง กระบวนการและการบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ แบ่งเป็น 5 คน รวม 7 คน ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ระหว่างเดือนมิถุนายน 2550 ถึง กรกฎาคม 2550

เจ้าหน้าที่กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กองงาน กกช.)

1. แนวคิดและที่มาของการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

แนวคิดและที่มาของการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ คือ ทางกรมประชาสัมพันธ์ต้องการจะพัฒนากลไกเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งมีการใช้กันในประเทศ ดังนั้นทางกรมประชาสัมพันธ์จึงนำข้อมูลที่มีการศึกษากันแล้วในประเทศมาจัดทำเป็นโครงการเพื่อนำเสนอ

รัตนกร ทองสำราญ กล่าวถึงแนวคิดและที่มาของการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า “ทางด้านแนวคิดและที่มาของการจัดทำสัญลักษณ์ได้เห็นพ้องกับความคิดเห็นที่คุณตรี บุญเจือได้อธิบายไว้”¹

ตรี บุญเจือ กล่าวถึงแนวคิดและที่มาของการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

เริ่มมาจากการที่รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการกำหนดวาระแห่งชาติเรื่องเด็ก มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการได้มีการประชุมเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 โดยประธานการประชุมได้กล่าวถึงเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม หรือ Rating ว่าเป็นหลักสากล มีการปฏิบัติในหลายประเทศ ดังนั้นเพื่อปกป้องเด็กและเยาวชนประเทศไทยควรศึกษาและดำเนินการด้วย ทั้งนี้กรมประชาสัมพันธ์มีข้อมูลการศึกษาในเรื่องดังกล่าว และมีแผนที่จะดำเนินการอยู่แล้ว รวมทั้งเห็นว่ากรมประชาสัมพันธ์โดยอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ มีอำนาจ

¹สัมภาษณ์ รัตนกร ทองสำราญ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

หน้าที่ในการเป็นเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามกฎหมาย และมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการวิทยุโทรทัศน์ กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ จึงได้นำข้อมูลที่มีการศึกษาแล้วในต่างประเทศมาเป็นข้อมูลเบื้องต้น และจัดทำเป็นโครงการเพื่อนำเสนอ²

2. ความแตกต่างของสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ เมื่อเทียบกับสัญลักษณ์ที่เป็นสากล

ความแตกต่างของสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ เมื่อเทียบกับสัญลักษณ์ที่เป็นสากล คือ การนำสัญลักษณ์ที่ใช้กับประเทศที่มีรายการโทรทัศน์ใกล้เคียงกับประเทศไทย และดูเหมาะสม มาประยุกต์ใช้และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับประเทศไทย

รัตนกร ทองสำราญ กล่าวถึงความแตกต่างของสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ เมื่อเทียบกับสัญลักษณ์ที่เป็นสากลว่า

สัญลักษณ์ที่จัดทำขึ้นเป็นเหมือนการถอดความจากสัญลักษณ์ของต่างประเทศ แต่ไม่ได้นำมาทั้งหมด จะศึกษาจากประเทศอังกฤษ อเมริกา และออสเตรเลีย เพื่อให้เห็นภาพของหลักการสากล จึงนำมาปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติของกิจการวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยความร่วมมือของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ในการจัดทำและคัดเลือกสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์ที่จัดทำขึ้นจะต้องเป็นรูปแบบของภาษาไทย³

ตรี บุญเจือ กล่าวถึงความแตกต่างของสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ เมื่อเทียบกับสัญลักษณ์ที่เป็นสากลว่า

ในการประชุมร่วมกันของกรมประชาสัมพันธ์และสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้ง 6 สถานี ได้มีการพิจารณาถึงสัญลักษณ์ที่เหมาะสมในการนำมาใช้ โดยแต่ละสถานีฯ ได้ออกแบบสัญลักษณ์ เพื่อนำมาพิจารณาคัดเลือกในที่ประชุม ซึ่งชุดสัญลักษณ์ที่นำมาใช้ เป็นสัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

²สัมภาษณ์ ตรี บุญเจือ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

³สัมภาษณ์ รัตนกร ทองสำราญ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

ในปัจจุบัน) ทั้งนี้ สัญลักษณ์ ประกอบด้วยตัวอักษรภาษาไทย และสื่อความหมายเพิ่มเติมโดยการใช้สีและรูปภาพด้วย⁴

3. วัตถุประสงค์ของการสื่อสารของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ คือ เป็นความรับผิดชอบของสถานีโทรทัศน์ต่อสังคม จึงจัดทำสัญลักษณ์ขึ้นมาเพื่อเป็นการเตือนผู้ปกครอง ให้แนะนำบุตรหลานของตน ในการรับชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งต้องเป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยต่าง ๆ ในสังคม เริ่มจากครอบครัว สื่อ รวมถึงหน่วยงานระดับสูงต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในสังคม

รัตนกร ทองสำราญ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

จุดประสงค์ของการจัดทำสัญลักษณ์เป็นการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง ผู้ชมโทรทัศน์ โดยการดำเนินการเป็นความร่วมมือโดยสมัครใจของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไม่ใช้การบังคับ และเป็นการบ่งบอกถึงหน้าที่ของแต่ละคนในสังคม คือ สถานีโทรทัศน์มีหน้าที่ในการเตือนให้ผู้ปกครองรับทราบ ว่ารายการที่ออกอากาศเหมาะสมกับใคร และผู้ปกครองมีหน้าที่ในการแนะนำบุตรหลานในการชมโทรทัศน์⁵

ตรี บุญเจือ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารของสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า “เป็นความรับผิดชอบของสถานีโทรทัศน์ต่อสังคม และเป็นการชี้แนะ เตือนให้ผู้ปกครองดูแลบุตรหลานของตนเอง ในเรื่องการรับชมรายการโทรทัศน์ ว่ารายการไหนควรหรือไม่ควรดู”⁶

4. แผนการบริหารงานกระบวนการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

แผนการบริหารงานกระบวนการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ คือ แผนการบริหารงานนี้ได้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน จึงมีการปรึกษาหารือกันตั้งแต่การ

⁴สัมภาษณ์ ตรี บุญเจือ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

⁵สัมภาษณ์ รัตนกร ทองสำราญ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

⁶สัมภาษณ์ ตรี บุญเจือ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

เริ่มกระบวนการจัดทำสัญลักษณ์ และให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการออกความเห็น การจัดทำ รวมถึงการแก้ไขปัญหายุ่งยากขึ้นตอน จึงทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปฏิบัติงาน

รัตนกร ทองสำราญ กล่าวถึงแผนการบริหารงานกระบวนการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า “ทางด้านแผนการบริหารงานกระบวนการจัดทำสัญลักษณ์ได้เห็นพ้องกับความคิดเห็นที่คุณตรี บุญเจือได้อธิบายไว้”⁷

ตรี บุญเจือ กล่าวถึงแผนการบริหารงานกระบวนการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

ด้วยกรมประชาสัมพันธ์เห็นว่าในการกำกับดูแลงานด้านวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน จะเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยยึดหลักการกำกับดูแลตนเอง ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ดังนั้นการบริหารงานการจัดทำสัญลักษณ์จึงควรเริ่มจากความมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน นั่นคือ เริ่มจากการประชุมหารือกันของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง เพื่อร่างเป็นคู่มือมาเพื่อปฏิบัติ หลังจากมีการตกลงกันทุกฝ่าย จึงมีการเริ่มงาน เมื่อพบจุดบกพร่องจึงนำมาประชุมปรึกษาหารือกันทุก ๆ เดือน และกำหนดการประเมินผลในระยะแรกอย่างคร่าว ๆ เมื่อดำเนินการแล้ว 3 เดือน โดยเป็นการประเมินผลจากสื่อต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นของผู้ชม และการประเมินผลจากสถานีโทรทัศน์ผู้ปฏิบัติงาน จากนั้นเมื่อครบ 1 ปี จะมีการประเมินผลครั้งใหญ่อย่างเป็นทางการอีกครั้ง⁸

5. ผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

ผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ คือ เป็นมาตรฐานการตรวจสอบรายการโทรทัศน์ที่เพิ่มขึ้นมาจากที่มีการปฏิบัติกันอยู่ ซึ่งมาตรการนี้ไม่ได้มีผลกระทบต่อสถานีโทรทัศน์ แต่เป็นการเพิ่มมาตรฐานการกลั่นกรองให้กับผู้ชมรายการโทรทัศน์อีกชั้นหนึ่ง และเป็นความสมัครใจของสถานีโทรทัศน์ในการใส่สัญลักษณ์

รัตนกร ทองสำราญ กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

⁷สัมภาษณ์ รัตนกร ทองสำราญ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

⁸สัมภาษณ์ ตรี บุญเจือ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

กฎเกณฑ์การตรวจสอบที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนดไว้ มีอยู่ 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบรายการโทรทัศน์ที่มีอยู่เดิม โดยใช้กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2530 โดยให้สถานีโทรทัศน์ตรวจสอบและ “เซ็นเซอร์” ตัวเอง และกรมประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ตรวจสอบขณะและ หลังออกอากาศ รวมทั้งรับเรื่องร้องเรียน ส่วนขั้นตอนที่ 2 เป็นการดำเนินการเพิ่มเติม โดยแสดงสัญลักษณ์เพื่อแนะนำผู้ชมรายการ แต่รายการต่าง ๆ ก่อนที่จะใส่ สัญลักษณ์ได้ จะต้องผ่านเกณฑ์ต่าง ๆ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 14 ก่อน สัญลักษณ์จึงเป็นเหมือนส่วนเสริมให้สื่อมีความสร้างสรรค์ จึงไม่มีข้อกำหนดเป็น กฎระเบียบ เพราะฉะนั้นเนื้อหาต่าง ๆ ของรายการที่ไม่เหมาะสมจะถูกกลั่นกรอง จากกฎกระทรวงฉบับที่ 14 มาก่อน ผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานจะเป็นฝ่าย ตรวจสอบโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีจำนวน 4 ท่าน ฝ้าดูรายการทั้ง 6 สถานี ตลอด 24 ชั่วโมง⁹

ตรี บุญเจือ กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์เพื่อการ คัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า “ทางด้านผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานการใส่สัญลักษณ์ได้เห็น พ้องกับความคิดเห็นที่คุณรัตนกร ทองสำราญได้อธิบายไว้”¹⁰

6. การประเมินปัญหาจากการใช้ระบบสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

การประเมินปัญหาจากการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ ปัญหา ที่พบส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงแรก ที่เริ่มนำสัญลักษณ์ไปใช้ ปัญหาในด้านการเข้าใจความหมาย เนื่องจากต้องใช้วิจารณญาณของแต่ละสถานี จึงอาจมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันอยู่บ้าง ปัญหาอีกส่วนที่พบคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์น้อย กลุ่มผู้ชม ผู้รับสาร จึงไม่ค่อยเห็นประโยชน์ในช่วงแรกที่น่าสัญลักษณ์มาใช้

รัตนกร ทองสำราญ กล่าวถึงการประเมินปัญหาจากการใช้ระบบสัญลักษณ์เพื่อ การคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

⁹สัมภาษณ์ รัตนกร ทองสำราญ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

¹⁰สัมภาษณ์ ตรี บุญเจือ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

ยังไม่มีการประชุมผลอย่างเป็นทางการ เป็นเพียงการประชุมกันเอง เช่น จากสื่อจากผู้ชมที่โทรศัพท์เข้ามาในสถานีโทรทัศน์ และการประชุมร่วมกับสถานีโทรทัศน์ ปัญหาที่พบในตอนแรก ๆ จะมีด้านการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง และเรื่องมาตรฐานความเข้าใจในการใส่สัญลักษณ์ของแต่ละสถานี ซึ่งตอนแรก ๆ ยังสับสนใจเรื่องการขึ้นสัญลักษณ์ในรายการที่เปลี่ยนไปมา แต่หลังจากมีการประชุม และทำความเข้าใจกับผู้ผลิตรายการและสถานีโทรทัศน์ มีมาตรฐานดีขึ้นประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์¹¹

ตรี บุญเจือ กล่าวถึงการประเมินปัญหาจากการใช้ระบบสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

ในช่วงแรก ๆ มีการสับสนระหว่างกลุ่มเป้าหมายของรายการกับความหมายของสัญลักษณ์ เช่น รายการการ์ตูน มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก แต่ไม่ได้หมายความว่าสามารถแสดงสัญลักษณ์ ด. ได้ในการ์ตูนทุกเรื่อง แต่ว่าสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการจัดระดับการใส่สัญลักษณ์คือ ภาพ เสียง และเนื้อหาของรายการ โดยหลังจากที่ได้ประชุมกันแล้ว สถานีฯ ก็มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมขึ้น¹²

เจ้าหน้าที่จากสถานีโทรทัศน์ 5 สถานี

1. สถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

ในกลุ่มเจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์ 5 สถานี กล่าวถึงเรื่องสถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า สถานีโทรทัศน์ได้มีการวางนโยบาย วางแผน และกำหนดรูปแบบ เพื่อร่างเป็นคู่มือร่วมกันมาตั้งแต่ต้น มีคู่มือให้ยึดถือปฏิบัติ แต่การนำไปปรับใช้ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของแต่ละสถานี ในด้านความจำเป็นจินตนา จุลกะเสวี, วศิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์, อรุณี นันธิวาส, สหัส บุญรัตน์ เห็นตรงกันว่า การใส่สัญลักษณ์จะเป็นการเตือนผู้ปกครอง ให้ช่วยแนะนำเยาวชนในการรับชมรายการโทรทัศน์ สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐี มองว่า สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 จะมีรายการข่าว รายการสาระความรู้เป็น

¹¹สัมภาษณ์ รัตนกร ทองสำราญ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

¹²สัมภาษณ์ ตรี บุญเจือ, กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 11 กรกฎาคม 2550.

ส่วนใหญ่ จึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องใส่สัญลักษณ์ในรายการของช่อง 11 ดังนั้นจึงควรมีมาตรการที่ต่างกันในสถานีแต่ละประเภท

จินตนา จุลกะเสวี สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 กล่าวถึงเรื่องสถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

เริ่มจากการที่ กกช. ได้วางนโยบายแล้วเชิญสถานีโทรทัศน์ทุกช่องไปร่วมประชุมปรึกษาหารือในเรื่องการจัดทำสัญลักษณ์ ได้มีการกำหนดรูปแบบ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ส่วนตัวสัญลักษณ์ก็ให้ทุกสถานีไปจัดทำแล้วนำมาคัดเลือกกัน ด้านความหมายของสัญลักษณ์ก็เป็นการวางกรอบแนวคิดร่วมกัน ความจำเป็นในการใส่สัญลักษณ์จึงน่าจะมีประโยชน์ต่อสังคม ถ้าสังคมมีความใส่ใจ โดยเฉพาะสังคมครอบครัว แต่ต้องค่อย ๆ เป็นไป¹³

วชิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 กล่าวถึงเรื่องสถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า “สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 เข้าใจค่อนข้างมาก เพราะว่ามีคู่มือที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น และได้นำคู่มือนี้ส่งไปตามผู้ผลิตให้ปฏิบัติตาม ส่วนเรื่องความจำเป็นในการใส่สัญลักษณ์ คิดว่าจะใส่หรือไม่ใส่ก็มีค่าเท่ากัน เพียงแต่ว่าการใส่สัญลักษณ์จะเป็นการแนะนำกลุ่มผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่ ให้แนะนำเด็ก ๆ ได้”¹⁴

อรุณี นันธิวาส สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี กล่าวถึงเรื่องสถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

สัญลักษณ์จัดระดับกลุ่มผู้ชมเกิดมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความเป็นห่วงว่าโทรทัศน์ออกนอกกลุ่มนอกทางกันแล้ว ผู้ผลิตไม่ค่อยมีจรรยาบรรณ หวังผลโฆษณามากเกินไป ละครมีฉากไม่เหมาะสม มีการตุนมากไป กรมประชาสัมพันธ์จึงเชิญสถานีโทรทัศน์ทุกสถานีเข้าร่วมประชุม เพื่อจัดทำสัญลักษณ์ จัดทำคู่มือ จึงทำให้ทุกสถานีเข้าใจความหมายตรงกัน สัญลักษณ์ทุกสัญลักษณ์มีความหมาย การใส่สัญลักษณ์จึงเป็นการเตือนผู้ปกครอง ด้วยความเป็นห่วง ให้ผู้ปกครองแนะนำบุตรหลาน และด้วยหวังจะให้ครอบครัวได้มีปฏิสัมพันธ์กัน¹⁵

¹³สัมภาษณ์ จินตนา จุลกะเสวี, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3, 10 กรกฎาคม 2550.

¹⁴สัมภาษณ์ วชิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5, 4 กรกฎาคม 2550.

¹⁵สัมภาษณ์ อรุณี นันธิวาส, สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 17 กรกฎาคม 2550.

สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กล่าวถึงเรื่อง สถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

ช่อง 11 ได้รับแจกคู่มือเหมือนกับทุกสถานี จึงต้องทำความเข้าใจเพื่อจะนำไปชี้แจงให้ผู้ผลิตรายการทราบ ในด้านความจำเป็นรายการของช่อง 11 ส่วนใหญ่จะเป็นรายการสาระความรู้ จึงเห็นว่ามันไม่จำเป็น แต่อยากให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ และต้องแสดงถึงพลังร่วมกันของทุกสถานี¹⁶

สหัช บุญรัตน์ สถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี กล่าวถึงเรื่องสถานีโทรทัศน์เข้าใจความหมายและความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ว่า

ความเข้าใจจะอยู่ในดุลยพินิจของแต่ละช่อง อยู่ที่เนื้อหาของแต่ละรายการ บางครั้งรายการอาจคล้ายคลึงกัน แต่เนื้อหาต่างกัน ฉะนั้นการใส่สัญลักษณ์ต้องดูที่ความเหมาะสม จุดมุ่งหมายของสัญลักษณ์คือ การทำให้ผู้ใหญ่ดู แล้วให้ผู้ใหญ่เตือนเด็ก แต่ไม่ได้เป็นการบังคับ¹⁷

2. ผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์

ในกลุ่มของเจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์ 5 สถานี กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของ สถานีโทรทัศน์ว่า ทุกสถานีจะมีฝ่ายที่จะตรวจสอบรายการประจำสถานีอยู่แล้ว ดังนั้นการใส่สัญลักษณ์เป็นอีกหนึ่งมาตรฐานของกระบวนการตรวจสอบ กลั่นกรองรายการก่อนออกอากาศ โดยข้อกำหนดหลักจะเป็นกฎเกณฑ์ที่มาจากกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกฎกระทรวงในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ที่ปฏิบัติกันมานาน สัญลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ใหม่ที่จะช่วยกลั่นกรองให้กับผู้รับสารอีกชั้นหนึ่ง

จินตนา จุลกะเสวี สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของ สถานีโทรทัศน์ว่า

¹⁶สัมภาษณ์ สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐ์, สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11, 18 กรกฎาคม 2550

¹⁷สัมภาษณ์ สหัช บุญรัตน์, สถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี, 5 กรกฎาคม 2550.

ช่อง 3 มีการตรวจสอบกันอย่างจริงจัง และมีมาตรฐานการตรวจรายการ 2 ขั้นตอน คือ ตรวจสอบระเบียบของกรมประชาสัมพันธ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีการใส่สัญลักษณ์เพิ่มเติมเข้าไป โดยการใส่สัญลักษณ์จะมีการประชุมทำความเข้าใจกับผู้ผลิต แล้วให้ผู้ผลิตรายการใส่สัญลักษณ์ในรายการของตนเอง แต่จะมีการตรวจสอบของฝ่ายเซ็นเซอร์ของสถานีอีกครั้ง ถ้าเห็นว่าไม่เหมาะสมก็จะทำการปรับเปลี่ยนก่อนออกอากาศ¹⁸

วชิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ว่า “ช่อง 5 จะมีการตรวจสอบของฝ่ายตรวจรายการ แต่จะไม่เน้นในด้านสัญลักษณ์ ฝ่ายตรวจรายการจะดูในเรื่องความถูกต้องตามระเบียบของสถานีเป็นหลัก การใส่สัญลักษณ์ก็จะเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการ ที่จะหามาใส่ในรายการของตนเอง”¹⁹

อรุณี นันทิวาส สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ว่า

เริ่มแรกสถานีจะมีการประชุม เพื่อที่จะกำหนดสัญลักษณ์ของแต่ละรายการ ตามผังรายการ แล้วจึงทำเป็นเอกสารแจ้งให้ผู้ผลิตรายการทราบ แต่เนื่องจากช่อง 9 จะมีแบบแผนการนำเสนอรายการ จึงจัดทำเป็นซีดีทั้งภาพและเสียงให้กับผู้ผลิตนำไปใส่ในรายการ ดังนี้ ภาพสัญลักษณ์การจัดระดับกลุ่มผู้ชม โลโก้สถานีเสนอรายการ หลังจากจากผู้ผลิตใส่สัญลักษณ์แล้วก็ต้องส่งกลับมาที่ฝ่ายเซ็นเซอร์ของสถานีอีกครั้ง เพื่อทำการตรวจสอบ²⁰

สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ว่า

¹⁸สัมภาษณ์ จินตนา จุลกะเสวี, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3, 10 กรกฎาคม 2550.

¹⁹สัมภาษณ์ วชิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5, 4 กรกฎาคม 2550.

²⁰สัมภาษณ์ อรุณี นันทิวาส, สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 17 กรกฎาคม 2550.

ช่อง 11 จะมีฝ่ายตรวจสอบรายการที่จะประสานกับฝ่ายจัดผังรายการในการใส่สัญลักษณ์ แต่เนื่องจากรายการของช่อง 11 ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องข่าว และรายการสาระการศึกษา จึงไม่มีปัญหาด้านการใส่สัญลักษณ์ให้พบมากนัก รายการส่วนใหญ่จะผลิตมาจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัย เริ่มแรกช่อง 11 จะทำการใส่สัญลักษณ์ให้กับทุกรายการในระยะเวลาเดือนแรก จากนั้นจึงให้ผู้ผลิตไปใส่สัญลักษณ์เอง²¹

สหัช บุญรัตน์ สถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี กล่าวถึงผู้กำหนดและตรวจสอบมาตรฐานในการใส่สัญลักษณ์และวิธีการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ว่า “การใส่สัญลักษณ์จะอยู่ในดุลยพินิจของผู้ผลิตรายการ แต่ทางสถานีจะมีการตรวจสอบอีกครั้ง ในด้านเนื้อหา ภาพ เสียง และสัญลักษณ์ ตามกฎเกณฑ์ของกรมประชาสัมพันธ์”²²

3. การใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์

ในกลุ่มของเจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์ 5 สถานี กล่าวถึงการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ว่า สัญลักษณ์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ เนื่องจากผู้ผลิตบางรายต้องการผลิตรายการที่สามารถรับชมได้ทุกเพศ ทุกวัย และทุกเวลาดังนั้นจึงต้องตัดทอนเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับสัญลักษณ์ อีกทั้งผู้ผลิตบางรายเข้าใจว่าสัญลักษณ์ น.ขึ้นไปเป็นเรื่องร้ายแรง จึงทำให้ไม่อยากผลิตรายการที่เข้าข่ายสัญลักษณ์กลุ่มนี้ออกมา

จินตนา จุลกะเสวี สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 กล่าวถึงการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ว่า “ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เช่น ผู้ผลิตละคร ควรจะคิดว่าทำละครอยู่ช่วงไหน และใครดู ทางสถานีจะคุยกับผู้ผลิตว่า ทำแบบไหน จะต้องขึ้นสัญลักษณ์ใด แต่จะไม่จำกัดเนื้อหาเพิ่มขึ้น จะยังคงปฏิบัติตามกรอบ ระเบียบที่มีบังคับอยู่เช่นเดิม”²³

วชิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 กล่าวถึงการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ว่า “การใส่สัญลักษณ์มีประโยชน์

²¹ สัมภาษณ์ สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐ์, สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11, 18 กรกฎาคม 2550.

²² สัมภาษณ์ สหัช บุญรัตน์, สถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี, 5 กรกฎาคม 2550.

²³ สัมภาษณ์ จินตนา จุลกะเสวี, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3, 10 กรกฎาคม 2550.

ต่อผู้ชม แต่จะเป็นข้อจำกัดของผู้ผลิตทางด้านความคิด ซึ่งจะทำให้เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอเนื้อหา และอาจจะเป็นผลลบต่อการโทรทัศน์²⁴

อรุณี นันทิวาส สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี กล่าวถึงการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ว่า

การใส่สัญลักษณ์เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการสร้างสรรค์รายการ เพราะการผลิตรายการโทรทัศน์เป็นเรื่องของธุรกิจ ผู้ผลิตบางคนต้องทำเพื่อออกรูด จึงต้องมีแนวคิดเป็นของตัวเอง แต่ผู้ผลิตต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจรรยาบรรณ ต้องคิดว่าสัญลักษณ์ไม่ใช่แค่การเอามาใส่ในรายการ แต่ต้องสร้างสรรค์รายการให้เหมาะกับกลุ่มสัญลักษณ์ด้วย²⁵

สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กล่าวถึงการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ว่า “เพราะรายการช่อง 11 เป็นรายการสาระความรู้ และข่าว ดังนั้นสัญลักษณ์จึงไม่ส่งผลต่อเนื้อหาของรายการ ไม่เป็นการจำกัดหรือตัดทอนเนื้อหาของรายการ”²⁶

สหัส บุญรัตน์ สถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี กล่าวถึงการใส่สัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ว่า

ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ก็ยังมีอิสระในการผลิตรายการเหมือนเดิม เพียงแต่ว่าทางผู้ผลิตยังกังวลอยู่ว่ารายการของตนอาจจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มสัญลักษณ์ น. หรือ ด. แต่สัญลักษณ์ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดถึงคุณภาพรายการ สัญลักษณ์เป็นเพียงคำแนะนำแก่ผู้ชม แต่สถานีจะมีการพูดคุยถึงเรื่องเนื้อหาของรายการว่าควรจะผลิตให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมใด²⁷

²⁴สัมภาษณ์ วศิษฐ์ เพ็ชรลัดศิลป์, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5, 4 กรกฎาคม 2550.

²⁵สัมภาษณ์ อรุณี นันทิวาส, สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี, 17 กรกฎาคม 2550.

²⁶สัมภาษณ์ สุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐ์, สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11, 18 กรกฎาคม 2550.

²⁷สัมภาษณ์ สหัส บุญรัตน์, สถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี, 5 กรกฎาคม 2550.